



EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 26.1.2022
COM(2022) 28 final

Europeisk förklaring

om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet

Europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet

Europaparlamentet, rådet och kommissionen proklamerar högtidligen följande förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet,

Ingress

av följande skäl:

- (1) Den digitala omställningen påverkar alla aspekter av människors liv. Den erbjuder stora möjligheter för ökad livskvalitet, innovation, ekonomisk tillväxt och hållbarhet, men den innebär också nya utmaningar vad gäller strukturen, säkerheten och stabiliteten i våra samhällen och ekonomier. Med den allt snabbare digitala omställningen har tiden kommit för Europeiska unionen (EU) att förklara hur dess värden och grundläggande rättigheter bör tillämpas i onlinemiljön.
- (2) Europaparlamentet har flera gånger betonat att unionens inställning till den digitala omställningen måste vara helt förenligt med grundläggande rättigheter såsom dataskydd och icke-diskriminering och med sådana principer som teknikneutralitet och nätneutralitet samt att det måste vara inkluderande¹. Europaparlamentet har också efterlyst ett stärkt skydd av användarnas rättigheter i den digitala miljön².
- (3) Med utgångspunkt i tidigare initiativ som ”Tallinnförklaringen om e-förvaltning” och ”uttalandet i Berlin om det digitala samhället och en värdebaserad digital förvaltning” har rådet genom ”Lissabonförklaringen om digital demokrati med ett syfte” efterlyst en modell för den digitala omställningen som stärker det digitala ekosystemets mänskliga dimension med den digitala inre marknaden som kärna. Rådet efterlyste också en modell för den digitala omställningen som säkerställer att tekniken kan användas för nödvändiga klimatåtgärder och miljöskyddsåtgärder.
- (4) EU:s vision för den digitala omställningen sätter människorna i centrum, stärker individerna och främjar innovativa företag. Kommissionen lade nyligen fram ett förslag till beslut om ”En färdväg för det digitala decenniet”, där konkreta digitala mål fastställts baserat på fyra huvudpunkter (digitala färdigheter, digital infrastruktur, digitalisering av företag, digitalisering av offentliga tjänster) som kommer att hjälpa oss att förverkliga denna vision. Unionens utveckling mot en digital omställning av ekonomi och samhälle bör omfatta digital suveränitet, inkluderande, jämlikhet, hållbarhet, resiliens, säkerhet, förtroende, förbättrad livskvalitet och respekt för människors rättigheter och önsningar och bör bidra till en ekonomi och ett samhälle i unionen som präglas av dynamik, resurseffektivitet och rättvisa.
- (5) Förklaringen syftar till att förklara de gemensamma politiska avsikterna. Där erinras om de mest relevanta rättigheterna i samband med den digitala omställningen, men den bör den även fungera som referenspunkt för företag och andra berörda aktörer vid utvecklingen och användningen av ny teknik. Förklaringen bör också vägleda de politiskt ansvariga när de reflekterar över sin vision för den digitala omställningen: människorna i centrum för den digitala omställningen, en grund av solidaritet och inkludering, betydelsen av valfrihet, deltagande i det digitala offentliga rummet, säkerhet, trygghet och egenmakt och hållbarhet.

¹ 2020/2216(INI).

² 2020/2018(INL), 2020/2019(INL), 2020/2022(INI), 2020/2012(INL), 2020/2014(INL), 2020/2015(INI), 2020/2017(INI).

- (6) Den demokratiska tillsynen över det digitala samhället och den digitala ekonomin bör stärkas ytterligare, med full respekt för rättsstatens principer, effektiv rättsskipning och brottsbekämpning. Förklaringen påverkar inte lagliga begränsningar av utövandet av lagliga rättigheter för att se till att de är förenliga med utövandet av andra rättigheter, eller nödvändiga och proportionella inskränkningar i allmänhetens intresse. Unionen bör föra fram förklaringen i sina förbindelser med andra internationella organisationer och tredjeländer med ambitionen att principerna ska kunna tjäna som inspiration för internationella partner och vägleda en digital omställning som sätter människorna och de mänskliga rättigheterna i centrum i hela världen.
- (7) Förklaringen baseras i synnerhet på EU:s primärrätt, särskilt fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, stadgan om de grundläggande rättigheterna, EU-domstolens rättspraxis samt sekundärrätten. Den bygger också på den europeiska pelaren för sociala rättigheter och kompletterar denna. Den är av deklarativ karaktär och påverkar i sig inte rättsliga bestämmelsers innehåll eller tillämpning.
- (8) Främjandet och genomförandet av de digitala principerna är ett gemensamt politiskt åtagande och ansvar för unionen och dess medlemsstater inom deras respektive behörighetsområden och i full enlighet med unionsrätten. Kommissionen har föreslagit att den årliga lägesrapporten om det digitala decenniet, som ska lämnas till Europaparlamentet och rådet, ska omfatta en uppföljning av de digitala principerna.

Förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet

Vi avser att främja en europeisk väg för den digitala omställningen där människan sätts i centrum. Den ska bygga på europeiska värden och gagna alla medborgare och företag.

Vi gör därför följande förklaring:

Kapitel I: Människorna i centrum för den digitala omställningen,

Människorna står i centrum för den digitala omställningen i Europeiska unionen. Tekniken ska tjäna och gagna alla i Europa och ge människorna egenmakt att förverkliga sina drömmar, i full trygghet och med respekt för de grundläggande rättigheterna.

Vi gör följande åtaganden:

- Att stärka den demokratiska ramen för en digital omställning som gagnar alla och förbättrar livet för alla i Europa.
- Att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att unionens värden och individers rättigheter i enlighet med unionsrätten respekteras både online och offline.
- Att främja ansvarsfulla och omsorgsfulla åtgärder av alla digitala aktörer, såväl offentliga som privata, för en säker och trygg digital miljö.
- Att aktivt främja denna vision för den digitala omställningen, även i våra internationella förbindelser.

Kapitel II Solidaritet och inkludering

Alla bör ha tillgång till teknik som syftar till att ena människor och inte till att åstadkomma splittring. Den digitala omställningen bör bidra till ett rättvist samhälle och en rättvis ekonomi i unionen.

Vi gör följande åtaganden:

- Att tekniska lösningar är förenliga med människors rättigheter och främjar inkludering.
- Att se till att ingen lämnas utanför den digitala omställningen Detta innefattar i synnerhet äldre, personer med funktionsnedsättning och marginaliserade, sårbara och utsatta människor och personer som agerar på deras vägnar.
- Att utveckla ändamålsenliga ramar så att alla marknadsaktörer som drar nytta av den digitala omställningen tar sitt sociala ansvar och på ett rättvist och proportionerligt sätt bidrar till kostnaderna för kollektiva nyttigheter och offentliga tjänster och infrastrukturer, till gagn för alla i Europa.

Konnektivitet

Alla överallt i EU bör ha tillgång till digital konnektivitet med hög hastighet och till rimligt pris.

Vi gör följande åtaganden:

- Att säkerställa tillgången till förstklassig konnektivitet för alla överallt, oavsett var de bor och vilken inkomst de har.
- Att värna ett neutralt och öppet internet där innehåll, tjänster och tillämpningar inte på ett omotiverat sätt blockeras eller försämras.

Digital utbildning och digitala färdigheter

Alla har rätt till utbildning och livslångt lärande och bör ha möjlighet att förvärva alla grundläggande och avancerade digitala färdigheter.

Vi gör följande åtaganden:

- Att främja och stödja ansträngningarna för att förse alla utbildningsinstitutioner med digital konnektivitet, infrastruktur och digitala verktyg.
- Att stödja insatser som gör det möjligt för studerande och lärare att förvärva och förmedla alla digitala färdigheter och kompetenser som behövs för ett aktivt deltagande i ekonomin, samhällslivet och de demokratiska processerna.
- Att ge alla möjlighet att genom vidareutbildning och omskolning anpassa sig till de förändringar som digitaliseringen av arbetet för med sig.

Arbetsvillkor

Alla har rätt till rättvisa, rimliga, hälsosamma och säkra arbetsförhållanden och ett ändamålsenligt skydd både i den digitala miljön och på den fysiska arbetsplatsen, oavsett anställningens status, form eller varaktighet.

Vi gör följande åtaganden:

- Att säkerställa att alla har möjlighet att koppla ned sig och omfattas av bestämmelser som värnar balansen mellan arbete och privatliv.

Digitala offentliga onlinetjänster

Alla bör ha tillgång till alla viktiga offentliga tjänster online i hela unionen, Ingen bör uppmanas att tillhandahålla personuppgifter oftare än nödvändigt vid åtkomst till och användning av digitala offentliga tjänster.

Vi gör följande åtaganden:

- Att säkerställa att alla människor i Europa erbjuds en tillgänglig, säker och tillförlitlig digital identitet som ger tillgång till ett brett utbud av onlinetjänster.
- Att säkerställa omfattande tillgång till och vidareutnyttjande av information hos myndigheter.
- Att främja och stödja sömlös, säker och interoperabel tillgång i hela unionen till digitala hälso- och sjukvårdstjänster, inbegripet patientjournaler, som utformats för att tillgodose människornas behov.

Kapitel III Valfrihet

Interaktion med algoritmer och system för artificiell intelligens

Alla bör ha möjlighet att dra nytta av den artificiella intelligensens fördelar genom att göra egna, välgrundade val i den digitala miljön, och samtidigt skyddas mot risker och negativa konsekvenser för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter.

Vi gör följande åtaganden:

- Att säkerställa transparens om användningen av algoritmer och artificiell intelligens och säkerställa människornas egenmakt och se till att de är informerade i samband med användningen.
- Att säkerställa att algoritmsystemen baseras på lämpliga dataset för att motverka olaglig diskriminering och möjliggöra mänsklig tillsyn av följder som påverkar människor.
- Att se till att teknik, t.ex. algoritmer och artificiell intelligens, inte används för att på förhand avgöra människors val, exempelvis när det gäller hälsa, utbildning, sysselsättning och privatliv.
- Att se till att det finns skyddsmekanismer som säkerställer att artificiell intelligens och digitala system är säkra och används med full respekt för människors grundläggande rättigheter.

En rättvis onlinemiljö

Alla bör ha en reell möjlighet att välja vilka onlinetjänster de vill använda, baserat på objektiv, transparent och tillförlitlig information.

Alla bör ha möjlighet att konkurrera enligt rättvisa villkor och vara innovativa i den digitala miljön,

Vi gör följande åtaganden:

- Att säkerställa en säker, trygg och rättvis onlinemiljö där grundläggande rättigheter skyddas och plattformarnas – i synnerhet de stora aktörernas och grindvakternas – ansvarsområden är tydligt definierade.

Kapitel IV Deltagande i det digitala offentliga rummet,

Alla bör ha tillgång till en tillförlitlig flerspråkig onlinemiljö som präglas av mångfald. Tillgång till olika typer av innehåll bidrar till en offentlig debatt som präglas av mångfald och alla bör ha möjlighet att delta i det demokratiska livet.

Alla har rätt till yttrandefrihet i onlinemiljön utan att behöva vara rädda för censur eller hotelser.

Alla bör ha möjlighet att ta reda på vem som kontrollerar de medietjänster som de använder.

De mycket stora onlineplattformarna bör stödja en fri demokratisk debatt online, med tanke på deras tjänsters betydelse för den allmänna opinionen och det offentliga samtalet. De bör begränsa de risker som deras tjänsters funktioner och användning medför, inbegripet vad gäller desinformationskampanjer och skydd av yttrandefriheten.

Vi gör följande åtaganden:

- Att stödja utveckling och bästa användning av digital teknik för att främja medborgarnas engagemang och deltagande i det demokratiska livet.
- Att fortsätta att skydda de grundläggande rättigheterna online, i synnerhet yttrandefriheten och informationsfriheten.
- Att vidta åtgärder för att ta itu med alla former av olagligt innehåll på ett sätt som står i proportion till den skada som innehållet kan orsaka, i full överensstämmelse med yttrandefriheten och informationsfriheten och utan att införa några allmänna övervakningsskyldigheter.
- Att skapa en onlinemiljö där människorna skyddas mot desinformation och andra former av skadligt innehåll.

Kapitel V: Säkerhet, trygghet och egenmakt,

En skyddad, säker och trygg onlinemiljö

Alla bör ha tillgång till digitala tekniker, produkter och tjänster som är säkra och trygga och utformade på ett sätt som skyddar den personliga integriteten.

Vi gör följande åtaganden:

- Att skydda människornas, företagens och de offentliga institutionernas intressen mot cyberbrottslighet, inbegripet dataintrång och cyberattacker. Detta innefattar att skydda den digitala identiteten från stöld och manipulation.
- Att motarbeta alla som försöker underminera säkerheten online och integriteten i européernas onlinemiljö eller som främjar våld och hat genom digitala metoder och att ställa dessa till svars.

Personlig integritet och individernas kontroll över data

Alla har rätt till skydd av sina personuppgifter. Denna rätt innefattar kontrollen över hur uppgifterna används och vem som får ta del av dem.

Alla har rätt till konfidentialitet för sin kommunikation och för informationen på sin elektroniska utrustning och ingen bör vara föremål för olagliga övervaknings- eller avlyssningsåtgärder online.

Alla bör ha rätt att bestämma vilka digitala spår de ska lämna och vad som ska hända med den offentliga information som rör dem efter deras död.

Vi gör följande åtaganden:

- Att säkerställa möjligheten att enkelt flytta personuppgifter mellan olika digitala tjänster.

Barn och ungdomar bör skyddas och ges egenmakt online

Barn och ungdomar bör kunna göra säkra och välgrundade val och uttrycka sin kreativitet i onlinemiljön.

Åldersanpassat material bör förbättra barnens erfarenheter, välmående och deltagande i den digitala miljön.

Barn har rätt att skyddas från alla typer av brott som begås via – eller underlättas av – digital teknik.

Vi gör följande åtaganden:

- Främja en positiv, åldersanpassad och säker digital miljö för barn och ungdomar.
- Att tillhandahålla möjligheter för alla barn att skaffa sig de färdigheter och kompetenser som behövs för att navigera i onlinemiljön på ett aktivt och säkert sätt och att göra välgrundade val online.
- Att skydda alla barn mot skadligt och olagligt innehåll, utnyttjande manipulation och övergrepp online och att förhindra att den digitala miljön används för att begå eller främja brott.

Kapitel VI: Hållbarhet

För att motverka betydande skador på miljön och främja en cirkulär ekonomi bör digitala produkter och tjänster utformas, produceras, användas, bortskaffas och återvinnas på ett sätt som minimerar deras negativa miljö- och samhällseffekter.

Alla bör ha tillgång till tillförlitlig och lättbegriplig information om digitala produkters och tjänsters miljöpåverkan och energiförbrukning, så att de kan göra ansvarsfulla val.

Vi gör följande åtaganden:

- Att stödja utvecklingen och användningen av hållbar digital teknik som har minsta möjliga miljömässiga och sociala inverkan.
- Att utveckla och använda digitala lösningar med positiv inverkan på miljö och klimat.